

ТИН УЈЕВИЋ

ЛЕЛЕК
СЕБРА

*

КОЛАЈНА

БЕОГРАД, 2003.

готово култни значај и високо је уздизао, био је веома критичан, и према себи и према другима, посебно према себи, што је уосталом и разлог да је за живота објавио само пет песничких збирки.

Ујевићев живот био је у потпуности потчињен поезији и она је за њега и тмина и ведрина, патништво, али и озарење. Од својстава у његовим исповедним текстовима, а нарочито у поезији, критичари с разлогом издвајају оно што је сам истицао као својеврсно признање о самоме себи, а то је чежња за савршенством, слободом и апсолутном истином

Како је за Ујевићев дух карактеристична стална отвореност, многобројним рукавцима сливали су се у њега најразличитији утисци и опсервације, светлости и сенке. Његова поезија обухвата и обједињује разноврсности, захваљујући способности песника за синтезу. Ујевић је сматрао да је „умјетност религија и светиња“, и она је за њега то доиста и била. Још увек мислим, и у томе нисам једини, да се најбољи Ујевић налази у *Лелеку себра* и *Колајни*, и да те две збирке чине стожер читавог његовог песништва.

Ујевићеви биографи с правом истичу да је његов долазак из кршевитог родног краја у Макарску био од пресудног значаја и за његову поезију. Доживљај мора оставио је у младом бићу снажан печат, а цео медитерански пејзаж, са својим контрастима, пун сунчане светлости и мириса зимзелена, дубоко ће се утиснути у његово биће:

У слутњи, у чежњи даљине, даљине;
у срцу, у даху планине, планине.

неуредно, запуштено, међу пробисветима и скитницама, у каљузи и тмини, био је загледан у плаветни азур, небеске светлости и *крисџалну коцку ведрине*.

Море, које је постало суштина његовог живљења, носиће у себи Ујевић као исконску енергију ма где се нашао у том свом странствовању. Опори далматински пејзаж, његова каменита штурост, с једне, и огромна, замамна и чулна зањиханост морских таласа, с друге стране, спојили су се у његовом бићу у непоновљив унутрашњи ритам. Кад је реч о доживљају оскудног далматинског и херцеговачког пејзажа и чулности мора, намеће се паралела између Јована Дучића и Тина Ујевића. И код једног и код другог дошло је до мистичног споја медитеранске прозирности, херцеговачке/далматинске опорости и хришћанске смирености. Мало је песника који су успели да споје локално и космополитско, национално и универзално, земаљско и космичко, као што су то успели Дучић и Ујевић, сваки на свој особен и непоновљив начин. Српска и хрватска модерна поезија немају већих лиричара од њих двојице. Сушта реалност и метафизичка тајновитост, у плодносном лирском споју и „укрштају“, дали су и Дучићу и Ујевићу поезију слојевитих и сложених значења.

Шта се то драматично десило између 1913, кад је преко Београда, у јесен, стигао у Париз, и 1919, кад се обрео у Загребу, а већ следеће године у Београду, као сасвим преобраћени и нови Ујевић, још увек је углавном непознато. Он сам је о томе оставио недовољно јасних података, јер су најчешће уопштени, тако да се може само на-